

Av LISE-LOTTE BJÖRKMAN

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Presenning över pallkragarna gör att eventuella sniglar i jorden kryper upp mot plasten och lätt kan avlägsnas före sådd eller plantering.

Ägg av mördarsnigeln.

Ung mördarsnigel.

Håll koll på mördarsniglarna

FRÅGA: Vi har ännu inga mördarsniglar. Hur gör vi för att slippa sniglar vid köp av större mängder ny jord till våra pallkragar?

SVAR: Ja, sniglar och ägg kan tyvärr följa med jord så det gäller att vara uppmärksam även om jordleverantören ger försäkran. Sniglar kan även följa med under lastpallar och annat förpackningsmaterial. Sniglarna lever inte djupt nere i jorden, men de vill ha det skyddat och fuktigt och söker uttorkningsskydd och mat där det ges.

Det är alltså viktigt att kontrollera jord, växter och annat man tar in i trädgården och lära sig känna igen snigelns alla stadier från ägg via ung snigel till vuxna individer,

så att man kan oskadliggöra dem direkt. På vår hemsida www.tradgard.org finns en snigelnyckel som kan hjälpa er att identifiera mördarsnigeln.

När ni fått jorden på plats kan ni vattna den och sedan täcka ytan med tättslutande, gärna mörk plast. Eventuella sniglar kommer att söka sig upp under plasten och är då lättare att få tag på. Så kan man naturligtvis även göra i en befintlig odling där man vet att man har sniglar. Själv använder jag presenningar både mot ogräs, för uppvärmning och för att fånga unga sniglar om våren innan odlingsgrödorna ska på plats. Mot höstkanten vittjar jag effektivt även snigelagg under de ihopvikta presenningarna.

BILD: COLOUREBOX

Baljorna från sibirisk ärtbuske eller häckkaragan som växten också heter ska gå att äta.

Kan man äta frukterna?

FRÅGA: Jag har läst att sibirisk ärtbuske har ätliga frukter. Men hur anrättar man dem, som färska eller torra?

SVAR: Den sibiriska ärtbusken, *Caragana arborescens*, är en tålig buske som med hjälp av kvävefixerande bakterier kan tillgodogöra sig kväve från luften och klarar att växa i mager jord. Den hör till ärtväxtfamiljen, *Fabaceae*. Busken är en vanlig häckväxt men drabbas tyvärr lätt av mjöldagg om den hålls som klippt, se svar i förra Hemträdgården. Men som friväxande solitär är den friskare, får ett sirligt överhängande växtsätt, blommar i gult och ger hängande frukter med små frön i baljor. Det finns uppgifter i litteraturen om att hela växten är svagt giftigt, och även att man kokat de

unga ärtskidorna som haricots verts och använt ärtorna som djurfoder.

I tidningen Koloniträdgården nr 4/2015 beskriver Dante Hellström busken som en perenn med ätliga blommor och ärter. Blommorna kan strös i sallader och har en ärtig smak. De unga, gröna baljorna kan kokas lätt och användas just som haricots verts. Man kan även skörda och torka de små ärtorna för att sedan koka dem vid tillfälle. Man skördar när baljorna blivit lite bruna men ännu inte släppt sina frön, vilket brukar infalla i månadsskiftet juli–augusti. De torra ärtorna blötläggs i ca åtta timmar innan man kokar dem i 15–20 minuter, allt enligt Dante. Själv har jag aldrig ätit dessa i någon form så det ska bli intressant att testa. Giftinformationscentralen klassar den som ofarlig, så den svaga giftigheten kan man glömma.

Vad är detta för växt?

FRÅGA: Såg denna intressanta växt i en ny plantering i en park i vår lilla stad i Mellansverige. Vad kan det vara?

SVAR: Den svarta nysroten, *Veratrum nigrum*, ser verkligen originell och intressant ut med sina höga, rödsvarta vippor och förhållandevis långa blomningstid mitt i sommaren. Doften är däremot mindre angenäm. De stora, fina bladen kommer om våren och är tyvärr omtyckta

Växten med detta udda utseende är en svart nysrot.

av sniglar trots att hela växten är giftig. Man kan se att de även ätit på detta exemplar. För övrigt är det en förhållandevis lättodlad perenn som vill ha fukthållande jord och en halvskuggig växtplats.

Strö gärna ut såjord i raden vid sådd direkt på friland eller som här med såband för att underlätta groningen.

Varför gror det inte?

FRÅGA: Varför grodde inte mina grönsaksfrön som jag sådde i pallkragar i fjol? Jag misstänker att det var något fel på jorden, för i krukor med köpejord gick det bättre. I pallkragarna använder jag mycket kompostjord och gödslar med kogödsel från påse. Fröna var inte gamla och jag täckte sådderna med fiberduk.

SVAR: En anledning kan vara att jorden är för näringsrik för de små fröna. Kanske tillför du för mycket av den ofta hönsködselberikade kögödseln som köps i säck (följ doseringsanvisningarna på påsen, ca 5 liter per kvadratmeter brukar vara lämpligt som grundgödsling). Det kan också vara din kompostjord som inte är riktigt mogen och att du tillför för mycket av den. Färdig kompost luktar och ser ut som jord och ingående produkter är nedbrutna och går inte att känna igen. Latrin- och hushållskompost är generellt näringsrikare än trädgårdskompost.

Gör gärna ett jämförande test på kompostjorden genom att så frön av snabbgroende smörgåskrasse i ren, sållad kompostjord respektive i sandblandad kompostjord (ungefär en tredjedel finkornig sand) och ett tredje

kärl med köpt såjord. Det räcker med mindre tråg och ett jorddjup på någon centimeter. Så inomhus med en temperatur på ca 20 grader och håll sådderna fuktiga. Jämför groningen resultatet. Dålig groningen och gula planter i kompostjorden indikerar omogen kompost som behöver efterkomposteras längre eller användas i mindre mängd i dina odlingskragar. Är resultatet jämnare och grönare i den sandblandade kompostjorden eller i den köpta såjorden är det någon av dessa blandningar du kan använda att så i.

Det kan även vara jorden i dina pallkragar som är för grov för de små fröna. Fröna får då ingen bra jordkontakt och torkar lättare. Även i det hänseendet är det bra att använda finkornig såjord i såraderna. Vattna i raden innan såjorden läggs ut. Så när temperaturen är den rätta för respektive gröda. Bönor trilskas garanterat om jorden är för blöt, kall och med en temperatur under 15 grader, medan sallat däremot inte vill ha en temperatur över 20 grader för att kunna gro. Håll jämn fuktighet och täck med fiberduk för jämnare groningen. Ge inte upp och bättre lycka detta år!

Mullbär i Mälardalen?

FRÅGA: Är det tillrådligt att plantera ett mullbärsträd i Mälardalen? Går det att få tag på? När är det i så fall lämpligt att plantera?

SVAR: Mullbärsträdet, *Morus* 'Mulle' är den härdigaste sorten (zon 3) du kan få tag på. Men testa gärna svart mullbär, *Morus nigra*, det har något större bär och ska klara zon 2. Men det är viktigt med en varm, skyddad växtplats med väl-dränerad jord som

snabbare blir uppvärmd på våren och ger tidigare avmognad om hösten. Trivs mullbäret blir det med tiden ett rätt stort buskträd. Med tanke på att plantan kan vara extra känslig i början av etableringen rekommenderas vårplantering så att den hinner rota sig ordentligt inför den första vintern. Täck gärna jorden för extra skydd för rotsystemet inför de första vintrarna. En välsorterad plantbutik brukar ha mullbär i sortimentet, annars ber du dem beställa hem. Läs mer om mullbär i Hemträdgården nr 3/14.

Omoget svart mullbär, som mörknar vid mognad.

Läsarsvar om lagring av äpple och potatis

I Hemträdgården 5/2015 efterlystes i denna frågespalt erfarenheter gällande lagring av äpple och potatis, eftersom detta är ett outforskat område. Maj-Lis Olofsson från Skara berättar att redan hennes mormor varnade för att lagra dessa tillsammans. Då skulle äpplena bör-

ja smaka jord, löd varningen! Och mycket riktigt hände detta Maj-Lis Olofsson, när dörren mellan potatisen och äpplena slagit sig i jordkällaren och stod öppen under ett år. Före och sedan efter, när dörren blev lagad, smakade äpplena gott och friskt men inte just detta år.

Fortsättning följer och det finns kanske fler erfarenheter att ta del av bland våra läsare. Hör gärna av er!

018-15 26 00

FOR
FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

Ring samma nummer och få svar på dina trädgårdsfrågor av någon av FORs rådgivare. Rådgivartelefonen är öppen alla vardagar och även kvällstid mån-tor från 1 apr till 30 sep.